

به نام خدا

آمایش سرزمین بندر عباس

(بررسی توزیع مناسب جمعیتی، ظرفیتهای بالقوه و چالشهای موجود در توسعه بندر عباس)

روزبه پارساپور

مرکز مطالعات خلیج فارس

مرداد ۱۳۸۹

به سفارش ماهنامه خلیج فارس و امنیت



چکیده

آمایش سرزمین به معنای بهره‌برداری بهینه از امکانات در راستای بهبود وضعیت مادی و معنوی و در قلمرو جغرافیایی خاص است. در این طرح مزیت‌های فضای طبیعی، اجتماعی و اقتصادی، ساماندهی و نظام بخشی می‌شود. این کار با هدف ایجاد رابطه منطقی بین توزیع جمعیت و انجام فعالیت‌ها در پهنه سرزمین با توجه به ویژگی‌های فضایی مناطق است. محدودیت‌های از قبیل منابع پایه، شرایط اقلیمی، نسبت فزاینده مصرف و منابع مالی در دسترس راهبردهای پیش فرض توسعه در سند چشم‌انداز بیست ساله کشور نشان می‌دهند نیازمند برنامه‌ای استراتژیک منطبق با توانمندی‌ها و تنگناهای سرزمینی هستیم که با سرعت پیگیری شود. آمایش باید براساس سازمان فضایی مناسب و در چارچوب مزیت‌های ملی، جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی تنظیم شود. همچنین لازم است نحوه پراکنش، اسکان جمعیت و استقرار ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و کنش متقابل بین آن‌ها در نظر گرفته شود. در صورت اجرا نکردن اندیشه آمایش سرزمین و یا کند شدن روند اجرای آن، برخوردهای انتزاعی و کاهش یکپارچگی و نظام مهندسی در شبکه توسعه کشور ایجاد می‌شود که نتیجه‌ای جز از دست رفتن فرصت‌های ملی، افزایش هزینه‌های زمان، افزایش نارضایتی‌های اجتماعی و عدم تناسب توسعه برابر استانهای کشور نخواهد داشت. از این رو آمایش سنگ زیربنای توسعه کشورها محسوب می‌گردد. جمهوری اسلامی ایران به لحاظ پتانسیل‌های بالقوه، محدوده‌های جغرافیایی، شرایط اقلیمی، مرزهای آبی و خاکی و ناهمواری‌های گسترده دارای شرایط متنوعی است، بنابراین هر منطقه توانمندی‌های مخصوص به خود را دارد. راهبردهای آمایش سرزمین براساس اولویت‌بندی‌ها، نقش‌پذیری و قابلیت‌سنجی هر یک از مناطق، محصولات مشخص مناسب برای هر منطقه را معین می‌کند. به همین منظور مناطق شمالی، جنوبی، شرقی یا غربی کشور آمایش متفاوتی را در چشم‌انداز ایران توسعه یافته تجربه میکنند. مناطق جنوبی کشورمان به دلیل قرار گرفتن در کرانه‌های خلیج فارس از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. در این راستا استان هرمزگان با دو ویژگی منحصر بفرد اقتصادی - امنیتی جایگاه بسیار مهمی را در توسعه و اقتدار کشور جمهوری اسلامی ایران بر عهده دارد. باتوجه به موقعیت همجواری با تنگه راهبردی هرمز از دیدگاه دفاعی و امنیتی نقش بسزایی دارد. همچنین به دلیل موقعیت مناسب و دسترسی به آبهای آزاد بندرعباس به عنوان کریدور شمال به جنوب شناخته می‌شود. این دروازه اقتصادی جهت ترانزیت کالای شمال - جنوب مورد استفاده قرار می‌گیرد و از بندرعباس به تهران، قزوین، رشت، آستارا و در نهایت به مسکو در روسیه می‌رود. لذا توسعه و تجهیز محورهای اصلی ارتباطی کشور در کریدورهای حمل و نقل بین‌المللی شمالی - جنوبی و شرقی - غربی کشور به عنوان محورهای اولویت دار در توسعه، برای استفاده مناسب از موقعیت ممتاز ارتباطی کشور با تاکید بر تمرکززدایی ارتباطی از تهران و استفاده از مسیرهای جایگزین بایستی مورد توجه قرار گیرد. (ضوابط ملی آمایش، ۱: ۶)

در این مقاله باتوجه به ضرورت اجرای هدفمند طرح آمایش سرزمین، کوشش می‌شود با بررسی و مطالعه توانمندیها و چالشهای موجود استان هرمزگان و در نگاه دقیقتر شهرستان بندرعباس، زمینه‌ای را فراهم نمود

تا اجرای طرح توسعه پایدار و بهینه سازی شرایط محیطی، صنعتی و اجتماعی این منطقه با سرعت بیشتری پیگیری شود.

کلید واژه: آمایش، بندرعباس، هرمزگان، جزایر خلیج فارس، صنعت، اکوتوریسم

مقدمه

از آنجا که یکی از اهداف پیروزی انقلاب اسلامی رفع محرومیت از مناطق کمتر توسعه یافته و یا به عبارت روشن تر محروم کشور می باشد، این مهم از دلمشغولی های اساسی دولت های پس از انقلاب بوده و در این زمینه گام هایی نیز برداشته شده است. اما به رغم شرایط منطقه ای و جهانی، جنگ تحمیلی، گرایش های مختلف داخلی و علیرغم همه تلاش هایی که صورت گرفته، هم اکنون گستره ای از کشور که حوزه جغرافیایی بااهمیتی چون مناطق و نواحی مرزی و زیست بوم های ارزشمند طبیعی در زمره آنهاست، به دلایلی از قبیل انزوای جغرافیایی، ناهماهنگی ها، ناامنی های ناشی از جنگ تحمیلی و همجواری با کشورهای تروریست پروری همچون افغانستان و پاکستان، عوامل محدودکننده امنیت سرمایه گذاری از چرخه توسعه بازمانده اند. به رغم وجود قابلیت های فراوان مناطق مختلف کشور، شاخص های توسعه در آنها در سطوحی مطلوب قرار ندارد و ارتقای این شاخص ها تا سطح شاخص های میانگین ملی، اقدامات و سرمایه گذاری های فراوانی را طلب می کند. همچنین وجود برخی اعتراضات و نارضایتی ها از نحوه تخصیص بودجه در سطح کشور و بی عدالتی خواندن نحوه تخصیص آن ناشی از عدم توجه به اهمیت آمایش سرزمین است. در واقع تمام فعالیت های عمرانی و رفاهی کشور بایستی براساس آمایش سرزمین انجام گیرد. اقداماتی نظیر احداث جاده، بیمارستان، کارخانجات و... همه براساس معیارهای استاندارد، خواهد توانست زمینه هر نوع اعتراض حتی فعالیت های سیاسی و تبلیغاتی بعضی از گروه های متقاضی شرکت در ساختار قدرت در کشور را به منظور رسیدن به اهداف سیاسی بگیرد. چراکه هر اقدام رفاهی بر مبنای آمایش سرزمین پاسخگویی هر شبهه ای در تخصیص منابع خواهد بود. در این شرایط ترکیبی مناسب از رشد جمعیت و تقاضای آینده و چشم انداز آن مبتنی بر برنامه ریزی منطقه ای آمایش سرزمین به نتیجه خواهد رسید.

آمای یعنی آراینده و آمایش اسم مصدر آمای، به معنی هنر یا فن جای دادن با نظم و ترتیب و آراسته کردن و همراه با آینده نگری انسانها، فعالیتها، زیر ساختها و وسایل ارتباطی در خدمت انسانها در فضای کشور با در نظر گرفتن الزامات طبیعی، انسانی و اقتصادی می باشد. مدت نسبتاً زیادی است که در باره ی طرح آمایش سرزمین، در محافل سیاسی و اقتصادی سخن به میان می آید، البته چون این طرح، یک طرح تخصصی است، لذا در عرصه های رسانه ای و عمومی کم تر بدان پرداخته می شود. آمایش سرزمین و برنامه ریزی توسعه

را خیل عوام با زبان خود می‌فهمند و بدون مقایسه‌های علمی و اندازه‌گیری‌های فنی، در ارتباط با جامعه، زیرساخت‌های فکری و فرهنگی و نیازها و همچنین وجود تبعیض‌ها و فاصله‌بین تبلیغات تا واقعیات ملموسی که جامعه‌ی ما در حال حاضر با آن مواجه است، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. طرح آمایش سرزمین یا به عبارت ساده‌تر؛ نظام یکپارچه طراحی و برنامه‌ریزی توسعه‌ی سرزمینی؛ به ظاهر طرحی برای رسیدن به شاخص‌های توسعه‌ی پایدار است و اگر اصول و درون‌مایه‌های این طرح طبق پلان‌ها و رصد نواقص و معایب و پر کردن فاصله‌ها و خلاءها و ایجاد تعادل و توازن میان جمعیت‌ها و جوامع، با نظر به ترکیب و بافت آن‌ها و نیز نگاه به وضعیت پیشین و آتیه‌ی آن‌ها و سهمی که هرکدام بر اساس این شاخص‌ها باید ببرند تا در یک نظام یکپارچه سرزمینی قرار بگیرند و بتوانند از داشته‌ها و استعدادهای خود حداکثر بهره‌رابع‌گیرند، بی‌شک بسیار نیک و عاملی جهت توسعه پایدار مناطق محروم خواهد بود و سرنوشت خوبی خواهد داشت. شاخص‌های توسعه شهرستان بندرعباس را باید با توجه به قابلیت‌ها و جهت‌گیری‌ها در زمینه جمعیت و نیروی انسانی، منابع طبیعی، زیربنایها و فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و هدف‌های کمی و کیفی، در چهارچوب راهبردهای کلان برنامه چهارم ارائه داد. میدانیم که توسعه از قوه به فعل در آمدن استعدادهای توانایی‌ها و جریانی چندبعدی است. چالش‌های مختلف یک کشور در ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بایستی در جهت به فعل در آوردن استعدادهای نهفته و بالقوه آن کشور مورد مطالعه، بررسی و اجرا درآید.

یکی از عناصر مهم در موفقیت طرح ملی آمایش سرزمین، استفاده از جامعه دانشگاهی و نخبگان کشور می‌باشند. دانشگاه همیشه نهادی بوده است که جامعه برای تحلیل و یافتن پاسخ مسائل مهم روز به آن مراجعه می‌کند. دانشگاه رابطه خاص و تنگانی با جامعه دارد و نقش حساسی در باز‌نمایی و شکل‌دهی به فرهنگ و نیز اثرگذاری بر جامعه ایفا می‌کند. در واقع دانشگاه رسالت چندجانبه مطالعه جامعه، به چالش کشیدن عقاید مرسوم، تولید اندیشه نو و تکثیر اندیشه‌ها و ارزش‌های اجتماعی در بین دانشجویان و بطور کلی جامعه را دارد. تلفیق دانشگاه و نهادهای سازندگی بدون شک چشم‌اندازی موفق از یک کشور توسعه یافته و موفق خواهد بود. مأموریت آموزش عالی در افق ۱۴۰۴، تعلیم و تربیت نیروی انسانی متخصص، محقق، کارآفرین و مورد نیاز و مبتنی بر آموزه‌های ایرانی - اسلامی، توسعه و ترویج علم و نهادینه کردن اخلاق حرفه‌ای، گسترش آموزش عالی مناسب با اهداف کلان کشور، نیازهای جامعه و آمایش سرزمین، توسعه و تعمیق یادگیری و دانش‌افزایی و توانمندسازی و ... است. رهنمودهای رهبر معظم، سیاست‌های کلی برنامه چهارم و پنجم توسعه کشور، نقشه جامع علمی کشور، سند تحول راهبردی نظام آموزش عالی و چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور از اسناد مورد استفاده در این طرح است.

استان هرمزگان

استان هرمزگان یکی از استانهای کشور جمهوری اسلامی ایران است که در جنوب آن، بین مختصات جغرافیایی ۲۵ درجه و ۲۴ دقیقه تا ۲۸ درجه و ۵۷ دقیقه عرض شمالی و ۵۳ درجه و ۴۱ دقیقه تا ۵۹ درجه و ۱۵ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده است. این استان حدود ۶۸ هزار کیلومتر مربع مساحت دارد که از این نظر هشتمین استان وسیع کشور می باشد. هرمزگان از جهت شمال و شمال شرقی با استان کرمان، غرب و شمال غربی با استان های فارس و بوشهر از شرق با سیستان و بلوچستان همسایه بوده و جنوب آنرا آبهای گرم خلیج فارس و دریای عمان در نواری به طول تقریبی ۹۰۰ کیلومتر دربرگرفته است. هرمزگان دارای ۸ شهرستان به نامهای بندرعباس، میناب، بندرلنگه، رودان، جاسک، قشم، حاجی آباد، ابوموسی ۱۶ شهر، ۲۱ بخش و ۷۱ دهستان و ۲۱۷۰ آبادی دارای سکنه است. مرکز استان هرمزگان شهر تاریخی بندرعباس می باشد که امروزه یکی از ۲۰ شهر بزرگ ایران و مرکز فعالیتهای مهم اقتصادی و تجاری کشور محسوب می گردد. این شهر دارای ظرفیت های درخور توجهی از نظر تاسیسات پیشرفته خدماتی، زیربنایی و اقتصادی می باشد. بندرعباس بعنوان بزرگترین مبادی ورودی و خروجی کشور نقش بسیار ارزنده ای در دوران جنگ تحمیلی که بنادر مهم آبادان و خرمشهر مورد تعدی دشمن قرار گرفته بودند، در زمینه نیازهای وارداتی کشور ایفا نمود. این شهر در فصل مشترک خلیج فارس و دریای عمان روبروی جزایر قشم، هرمز و لارک در فاصله نزدیک تنگه استراتژیک هرمز واقع شده. تنگه هرمز، یکی از حساسترین و حیاتیترین گذرگاههای آبی عصر حاضر جهان، در قلمرو سیاسی این استان قرار دارد. این تنگه هلالی شکل صد و هشتاد و هفت کیلومتر طول دارد. عمق تنگه هرمز به دلیل شیب تند کف آن از قسمت شمال به جنوب متغیر است؛ به طوری که در نزدیکی جزیره لارک، در حدود سی و شش متر و در ساحل جنوبی نزدیک شبه جزیره مسندام صد و هشتاد متر است. همچنین چهارده جزیره کوچک و بزرگ به نامهای ابوموسی، بنی فرور، تنب بزرگ و کوچک، سیری، شتور، فرور، کیش، لاوان، قشم، لارک، هرمز، هندورابی و هنگام در محدوده آبهای ساحلی این استان قرار دارند که نقش بسیار مهمی در امنیت دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج ایفا میکنند. همچنین این جزایر میتواند به قطب گردشگری و تبادل سرمایه در مناطق جنوب کشور تبدیل گردد. از آنجاییکه ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی، از طریق استفاده از ظرفیتهای طبیعی، تاریخی و میراث فرهنگی کشور و گسترش و تسهیل ارتباطات بین مناطق، به منظور تقویت پیوند بین اقوام و خرده فرهنگها و همچنین، گسترش تعاملات فرهنگی فراملی یکی از ضوابط طرح آمایش بمشار میرود لذا نگاهی متفاوت به صنعت گردشگری و توریسم در مناطق جنوب ضروری به نظر میرسد. (ضوابط ملی آمایش: ۱: ۳۱)

استان هرمزگان بواسطه مجاورت با کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس از نظر اقتصادی حائز اهمیت فراوان میباشد، باتوجه به اینکه مراوده بازرگانی ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس از طریق استان هرمزگان صورت می پذیرد، تاثیر بازارهای آن سوی آب در استان کاملاً محسوس میباشد. مجتمع عظیم بندری شهید

رجایی و شهید باهنر بعنوان بزرگترین بارانداز کشور فعالیت می نمایند و صادرات و واردات کالا به اقصی نقاط جهان رقم قابل توجهی را بخود اختصاص داده است، ضمن اینکه ایجاد مراکز صنعتی مانند پالایشگاه بندرعباس، مجتمع آلومینیم المهدی، صنایع کشتی سازی و خطوط راه آهن ضمن ایجاد اشتغال چهره صنعتی و اقتصادی استان را دگرگون نموده است، بخشی از اقتصاد استان به امور کشاورزی، دامداری و صیادی بر میگردد، پرورش آبیان و صدور آنان به نقاط مختلف درآمد قابل توجهی را نصیب استان می سازد، ضمن اینکه محصولات کشاورزی ویژه منطقه هرمزگان در بازارهای کشورهای حاشیه خلیج فارس مشتریان خاص خود را دارد، وجود مناطق آزاد قشم و کیش وضعیت اقتصادی و صنعتی و بازرگانی استان را رونقی خاص بخشیده و در این مناطق که بلحاظ توریستی و گردشگری منحصر به فرد می باشند، مبادلات بازرگانی و امور تولیدی بخش عمده ای از اقتصاد استان را تشکیل میدهد. با این وجود همواره هرمزگان نیازمند توسعه و اجرای طرح آمایش سرزمین می باشد زیرا مشاغل و صنایع موجود در این استان با پتانسیل ها و توانمندیهای بالقوه و جمعیت این استان متناسب نیست و در رده استانهای محروم بشمار می آید. به طور مثال بیکاری، کمبود آب شرب، بدهی کشاورزان و عدم صدور مجوز برای صیادی تنها گوشه ای از مشکلات مردم شهرستان بندرعباس است که سال هاست با آن دست به گریبان هستند. همچنین این منطقه مستعد و آماده پذیرش هر گونه قاچاق مواد مخدر است، چنانچه دولت راه های درآمد حلال را فراهم نسازد در نتیجه بیکاری به اوج خود می رسد و قاچاق مواد مخدر در آنجا گسترش پیدا میکند.

این استان با وجود سواحل طولانی و جزایر ۱۴ گانه (جزایر قشم، هرمز، لارک، ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک، فارور، بنی فارور، سیری، کیش، شتور، هنگام، هندورابی و لاوان) بلحاظ اجرای طرح های آمایشی با سایر نقاط کشور متفاوت می باشد. این استان دارای سه برنامه آمایش سرزمین مشتمل بر برنامه آمایش نوار ساحلی، برنامه آمایش جزایر استان و برنامه آمایش استان (سرزمین اصلی) می باشد. این برنامه در نگاه دقیق با رعایت استانداردهای آمایش دارای ۱۰ عنوان کلی متشکل از تحلیل و ارزیابی موقعیت طبیعی و محیط زیستی استان، تحلیل اجتماعی و فرهنگی، تحلیل اقتصادی، تحلیل ساختار فضایی موجود، توصیف و تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاهها، ملاحظات دفاعی و امنیتی در آمایش استان، پیش بینی و آینده نگری، تلفیق، سیستم اطلاعات جغرافیایی و مدیریت آمایش استان می باشد. (<http://research.mpo-hr.gov.ir>)

بر اساس آخرین برآورد حسابهای منطقه ای استان هرمزگان (مربوط به سال ۱۳۸۴)، از مجموع ۳۵۳۹۸/۴ میلیارد ریال تولید ناخالص داخلی استان؛ سهم بخش خدمات ۶۴/۱ درصد، سهم بخش کشاورزی ۱۱/۹ درصد، سهم بخش صنعت و معدن ۱۳/۵ درصد و سهم بخش ساختمان، آب، برق و گاز ۱۰ درصد می باشد. رشد تولید ناخالص داخلی استان نسبت به سال ۸۳ معادل ۱۱/۱ درصد بوده است. میزان ارزش افزوده بخشهای عمده اقتصادی شامل بخش کشاورزی و ماهیگیری ۴۱۹۷/۴ میلیارد ریال، بخش صنعت و معدن ۴۷۶۳ میلیارد ریال، بخش ساختمان، آب، برق و گاز ۳۵۱۶/۵ میلیارد ریال و بخش خدمات ۲۲۷۵۰/۵ میلیارد

ریال می باشد. نرخ بیکاری کشور در سال ۸۵ برابر ۱۱/۶ درصد و در استان ۷/۷ درصد بوده است. در سال ۸۶، نرخ بیکاری استان معادل ۹/۵ درصد می باشد که این نرخ برای کشور معادل ۱۰/۴ درصد است. نرخ تورم استان هرمزگان در سال ۸۶ نسبت به ۸۵ معادل ۲۰/۱ درصد بوده که بالاتر از نرخ تورم کشور (۱۸/۴ درصد) است. متوسط شاخص کل قیمت در سه ماهه ۱۳۸۷ در استان هرمزگان ۱۷۴/۷ و در کشور ۱۷۱/۱ بوده است. با توجه به شاخص کل، تورم در استان طی سه ماه اول سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۴.۳ درصد و در کشور ۲۵.۲ درصد می باشد. (<http://ho.mefa.ir>)

طرح آمایش صنعت و معدن

منظور از آمایش صنعت و معدن، ایجاد تعادل و توازن در توسعه صنعتی و معدنی کشور با بهره گیری از امکانات و قابلیت های متنوع استانها و توجه به امکانات بالقوه و بالفعل منابع انسانی و طبیعی و زیر ساختی استانهای مختلف کشور می باشد. به رغم وجود قابلیت های فراوان و موقعیت راهبردی استان هرمزگان و همجواری با یکی از مهم ترین تنگه های بین المللی جهان یعنی تنگه هرمز- متاسفانه شاخص های توسعه در این استان در سطوحی مطلوب قرار ندارد و ارتقای این شاخص ها تا سطح شاخص های میانگین ملی، اقدامات و سرمایه گذاری های فراوانی را طلب می کند. البته با نگاهی به طرح آمایش سرزمینی استانهای دیگر ایران نیز شاهد پیشرفت چشم گیری در این سند توسعه نیستیم. نقطه روشن، ایجاد مرکز ملی آمایش توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی است، اما جای تردیدی نیست که دولت و اعتبارات دولتی همچنان نقش محوری در فرآیند توسعه خواهند داشت، که این نقش می بایست جهتی دوسویه داشته باشد. بدین معنی که دولت با کاهش تدریجی نقش خود در مناطق توسعه یافته، بستر توسعه را آماده کند و از سوی دیگر با برقراری تسهیلاتی که با اساسی در مناطق کمتر توسعه یافته، بستر توسعه را آماده کند و از سوی دیگر با برقراری تسهیلاتی که با مکانیزم های ساده و فارغ از پیچیدگی های بوروکراتیک کنونی، در اختیار متقاضیان راه اندازی واحدهای تولیدی در این مناطق قرار گیرد، زمینه جلب مشارکت های مردمی و بخش های غیردولتی و شرکت های دولتی را در این مناطق فراهم آورد. سازوکار آمایش سرزمین شیوه مناسبی برای رسیدن به این هدف است. طرح صنعتی و معدنی آمایش در این منطقه و در نگاه کلان تر در سطح کشور از اهمیت بسزایی برخوردار می باشد. برخی مزایای استفاده از طرح های صنعتی و معدنی آمایش به شرح زیر می باشد:

- گسترده شدن صنعت در اقصی نقاط کشور و محرومیت زدایی
- توجه به مزیت های نسبی و خاص در مناطق مختلف کشور
- تکمیل زنجیره های تولید
- تولید متوازن و هدفمند
- دستیابی به اهداف صنعتی و معدنی سند چشم انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران
- افزایش مشارکت بخش خصوصی توانمند با توجه به سیاستهای کلی اصل ۴۴

- صدور جوازهای تاسیس بر پایه بررسی های فنی و اقتصادی
- کاهش فاصله سرانه سرمایه گذاری صنعتی بین استانهای توسعه یافته و توسعه نیافته صنعتی کشور
- زمینه سازی برای جذب سرمایه گذاریهای خارجی بویژه کشورهای مسلمان و ایرانیان مقیم خارج

جدول شماره ۱: اعلام اولویتهای سرمایه‌گذاری استان هرمزگان در طرح آمایش صنعتی و معدنی کشور

ردیف	نام استان	نام محصول	ظرفیت طرح	میزان سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)	اشتغال	برآورد زمین مورد نیاز (مترمربع)
۱	هرمزگان	فویل آلومینیوم	۶۰۰۰ تن	۲۸	۷۰	۱۰۰۰۰
		تولید آلومینا	۱/۶ میلیون	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰۰
		تولید فولاد خام	۱۰۰۰۰۰۰۰	-	-	۹۰۰۰۰۰۰

منبع: وزارت تعاون دفتر تعاونیهای تولیدی و خدماتی

جمعیت و توسعه پایدار استان هرمزگان

استان هرمزگان با جمعیت ۱۴۰۳۶۷۴ میلیون نفر و مساحت ۷۰۶۹۷ کیلومتر مربع (مرکز آمار ایران ۱۳۸۵) پس از استانهای سمنان، یزد، سیستان و بلوچستان و کرمان رتبه پنجم تراکم نامناسب جمعیتی را نسبت به وسعت استانی دارا می باشد، زیرا تراکم نسبی استان هرمزگان چیزی بالغ بر ۱۷ نفر در کیلومتر مربع می باشد که به تناسب وسعت استان هرمزگان مقدار ناچیزی بشمار میرود. از یکسو در سطح ملی، افزایش رشد جمعیت بدون رشد بخش‌های مولد، باعث کاهش سرانه تولید ناخالص داخلی، کاهش سرمایه‌گذاری، کاهش پس‌انداز و افزایش بیکاری خواهد شد که در نهایت مجموعه عوامل فوق می‌توانند باعث تشدید معضلات اجتماعی، اقتصادی و به تبع آن زیست‌محیطی شوند اما از سوی دیگر جمعیت متناسب با وسعت کشور و نحوه چیدمان و تقسیم مناسب آن باتوجه به شرایط محیطی - اقتصادی و امنیتی و همچنین مدیریت درست از نیروی انسانی در صنایع گوناگون میتواند عاملی جهت افزایش قدرت کشور و همچنین رشد و شکوفایی اقتصادی نیز را به دنبال داشته باشد. توزیع ناموزون جمعیت و فعالیت‌ها در پهنه سرزمین یکی از چالش‌های اساسی محیط زیست کشور نیز محسوب میشود که این پدیده مشکلات گوناگونی را به لحاظ توزیع امکانات، خدمات رسانی به‌وجود آورده و وابستگی جوامع را بیش از پیش به منابع پایه به‌ویژه در مناطق کمتر توسعه یافته رقم زده است. تمرکز جمعیت به دلیل وجود بازارهای مصرف و انواع تسهیلات، زمینه مساعدی را برای جذب انواع فعالیت‌های دیگر و همچنین جمعیت سایر مناطق فراهم می‌کند و به‌تدریج تراکم بیشتری از فعالیت‌ها و اسکان جمعیت را در بخش‌های خاصی از کشور فراهم می‌نماید. البته رشد بی‌رویه سکونتگاه‌ها، بسیاری از اراضی مرغوب کشاورزی را بلعیده و آنها را در زیر پیکره خود مدفون می‌نماید و به مرور زمان و به موازات

گسترش سکونتگاه‌ها و توسعه فعالیتهای صنعتی اراضی زراعی مرغوب به سمت اراضی نامرغوب عقب‌نشینی نموده و زمینه را برای بروز بحرانهای زیست محیطی نیز فراهم می‌نماید. از این رو ایجاد تعادل نسبی در توزیع و ترکیب جمعیت در سطح کشور با استفاده از ابزار استقرار فعالیت و زیرساختها و بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و امنیتی در محور شرق، جنوب و مناطق کم جمعیت مرکزی و استقرار ارادی جمعیت در مناطق استراتژیک و کانونهای دارای قابلیت توسعه، با توجه به توان محیطی عرصه‌ها و مناطق مختلف در این گونه بارگذاریهای جمعیتی و فعالیتی بایستی مدیریت و مورد توجه قرار گیرد. (ضوابط ملی آمایش، ۱: ۹)

راهبردهای بلند مدت جمعیت در سند مطالعات آمایش سرزمین

الف) جهت‌گیری‌های بلندمدت جمعیت

- هدفگذاری بلند مدت و تقویت روند طبیعی برای تعادل بخشی به توزیع جمعیت متناسب با توزیع منابع و فعالیت و نیز تعادل ساختار و ویژگی‌های جمعیت در پهنه سرزمین
- پایدارسازی ساختار جمعیت و ویژگیهای آن که در چند دهه گذشته در تلاطم ناپایدار بوده است
- همسویی راهبردهای توزیع و استقرار جمعیت در پهنه سرزمین با امکانات منابع آب و فرصت‌های اشتغال و فعالیت
- هدایت هدفمند مهاجرت در تناسب با برنامه‌های توسعه پایدار
- توسعه منابع انسانی و افزایش بهره‌وری آن به منظور توسعه یکپارچه و پایدار در پهنه سرزمین
- مطالعه و پیش‌بینی حرکت‌های جمعیتی و شوک‌های احتمالی و تدوین استراتژی‌های لازم برای مقابله با آن به عنوان یکی از راهبردهای مدیریت کلان کشور به منظور تعبیه سیستم‌های کنترل و هشدار به موقع
- اعمال سیاست‌های تشویق و بازدارندگی به منظور کنترل و هدایت نرخ رشد جمعیت و همچنین انجام اقدامات لازم جهت تأمین امنیت غذایی جمعیت از ابعاد گوناگون آن، در يك نظام مدیریتی هوشمند

ب) راهبردهای سازماندهی فضایی

- به منظور ایجاد تعادل میان جمعیت از يك سو و منابع و فضاهاى زیست و فعالیت از سوی دیگر، لازم است راهبردهای سازماندهی فضایی بر حسب مورد به شرح زیر به کار گرفته شود:
- تمرکززدایی از نقاط دارای تمرکز بیشتر جمعیت به‌ویژه کلانشهرها و از جمله شهر تهران در يك استراتژی توسعه پایدار یکپارچه برای جلوگیری از پیامدهای منفی همزمان با توزیع متناسب جمعیت در پهنه سرزمین
 - استقرار جمعیت در مناطق استراتژیک و دارای قابلیت توسعه و جذب جمعیت در مناطق مرکزی و

جنوبی به تناسب فعالیت

- استقرار جمعیت در مناطق مرزی کشور در چارچوب استراتژی‌های یکپارچه توسعه و امنیت ملی و برقراری ارتباط با کشورهای مجاور
- متعادل تر ساختن توزیع جمعیت در سطح کشور با استفاده از ابزار استقرار فعالیت و زیرساخت‌ها و بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و امنیتی در محور شرق، جنوب و مناطق کم جمعیت مرکزی
- تعادل جمعیت و فعالیت در پهنه سرزمین با ایجاد موازنه میان فعالیت و جمعیت در استان‌های شمالی و غربی کشور
- تحول اداری جهت تمرکززدایی و فراهم‌سازی امکانات زیست و اشتغال جمعیت در مناطق کم جمعیت مرکز، شرق و جنوب کشور
- کاهش نرخ باروری با گسترش آموزش و بهداشت به‌ویژه برای زنان در مناطق کمتر توسعه یافته در مرکز، جنوب و شرق کشور
- ایجاد اشتغال مکمل در مناطق روستایی و نواحی کمتر توسعه یافته در مرکز، جنوب و شرق کشور به منظور نگاهداشت جمعیت
- برنامه‌ریزی جامع به منظور هماهنگی استقرار جمعیت با فعالیت در فضاهای مستعد و در مناطق ویژه مانند عسلویه
- برنامه‌ریزی جامع استقرار جمعیت و فعالیت در مناطق مرزی غرب کشور به‌ویژه برای زنان و جوانان و نیز ایجاد اشتغال در نواحی روستایی و شهرهای کوچک در مناطق شرقی و جنوبی کشور به‌ویژه برای زنان و دختران
- گسترش بهداشت خانواده، به‌ویژه مادران و کودکان در نواحی روستایی در مناطق شرق و جنوب کشور
- گسترش امکانات و شبکه‌های زیربنایی جهت استقرار جمعیت و یا توسعه آن در مناطق مستعد توسعه پایدار

موقعیت استراتژیک منطقه

به دلیل پیوستگی سرزمینی کرمان با سواحل خلیج فارس و دریای عمان بررسی نظامی این مناطق یک جا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. کرمان در جنوب کویر و شمال خلیج فارس و غرب استان سیستان و بلوچستان قرار دارد. حد شمالی آن حوزه شهادت و راور به طول ۶۵۰ کیلومتر وحد جنوبی آن بندرعباس است. از سمت غرب ارتفاعات فارس مانند سد مرتفعی کرمان را محدود کرده و این دو منطقه به وسیله چند گردنه به یکدیگر مربوط هستند. در سمت شرق آن اراضی پست و باتلاقی تشکیل گودال وسیعی را داده که کرمان را از کشور افغانستان و استان سیستان و بلوچستان جدا می نماید. این وضعیت طبیعی باعث شده که

راههایی که منطقه کرمان را به سایر مناطق مربوط می سازند، بسیار محدود باشد. ولی چون این منطقه در جنوب کویرهای بایر واقع شده لذا شاهراه بزرگی به طرف شرق محسوب می گردد.

جزیره قشم در جنوب غربی بندرعباس و در بخش غربی تنگه فوق استراتژیک هرمز که ۴۰٪ نفت دنیا از آن عبور می کند قرار دارد. این جزیره بزرگترین جزیره ایران و خلیج فارس است و جمعیت آن طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵، برابر با ۱۰۵۳۳۵ نفر بوده است. (<http://www.amar.org.ir>)

قشم دارای جاذبه های طبیعی مثل جنگل های زیبای حرا که در منطقه بی نظیرند و با جزر ومد آب دریا بالا و پایین میروند و انجیر معابد و غار نمکی و غار گریس و... از دیگر جاذبه ها هستند. از بندرعباس تا قشم با قایق تندرو ۲۰ دقیقه و با لنج ۱.۵ ساعت است. قشم از سالها پیش و در زمان جنگ اهمیت ویژه ای برای نیروی دریایی ایران داشته است و در سال ۱۳۶۶ هنگامی که نبرد با امریکا به مرحله حساسی رسید تصمیم بر بسته تنگه از طریق این جزیره گرفته شد که با توجه به امکانات نظامی محدود ایران در آن زمان پیش بینی حداثر مدت بستن ۴۸ ساعت بود که باعث لغو تصمیم شد. بعد از جنگ و فرماندهی مشترک دریادار شمخانی بر نیروی دریایی ارتش و سپاه امکانات نظامی جزیره مورد بازسازی و بهینه سازی قرار گرفت و بعد از واگذاری کامل جزیره به سپاه پاسداران به سرعت ساخت پایگاه های نظامی و دریایی در آن آغاز شد و تعداد زیادی موشک ساحل به دریا و توپخانه سنگین و قایق های تندرو مسلح به موشک و کاتیوشا در آن استقرار یافت. تنها نقطه شناخته شده آن در نقشه اسکله در ناحیه جنوبی جزیره است که تعدادی شناور تندرو در آن مستقرند. در صرتیکه منابع غربی از وجود یک زرادخانه عظیم تسلیحاتی در جزیره برای روز بحران خبر می دهند. بر اساس تاکتیکهایی که در رزمایش پیامبر اعظم اجرا شد و نیز صحبت های برخی فرماندهان سپاه مثل سرتیپ چهارباغی در دقیقه اول تجاوز ۱۱ هزار گلوله توپ و خمپاره و موشک با سیستم هدایت آتش هوشمند ساخت داخل به سوی دشمن پرتاب می شود تا سازمان رزم آنها را از هم بپاشد در ادامه قایق های موشک انداز و اژدر افکن و توپدار گلوله باران مابقی نیروها را انجام میدهند و در خاتمه نیروهای ویژه و تفنگدار دریایی عملیات نهایی و ضربه نهایی را به نیروهای متلاشی شده وارد می کنند. کلا نیروهای نظامی سپاه مستقر در جزیره شامل واحد های موشکی نور، کوثر-اس اس ان ۴-رعد و واحد های سریع شناوری مجهز و مسلح و نیز تفنگداران زبده دریایی هستند. سایت رادار و موشکی پدافندی جزیره نیز بر عهده نیروی هوایی ارتش است. گردان های عاشورا و آموزش دیده بسیج نیز در موقع بحران فعال خواهند شد و عملیات دفاع از کوی برزن را انجام خواهند داد. تسلیحات ذکر شده به غیر از نیروهای استشهادی آماده برای جنگ های نامتقارن در خلیج فارس و تنگه هرمز می باشد. جنگ های نامتقارن یکی از سیاست های مهم دکترین نظامی جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با نیروهای متجاوز به کشور می باشد.

جزیره لارک نیز به دلیل آنکه نزدیکترین نقطه به تنگه هرمز می باشد، از جایگاه نظامی ویژه ای برخوردار است. این جزیره کم جمعیت با حضور نیروی دریایی سپاه رونقی دوباره یافت و ساخت و سازهایی در آن

آغاز گشت. به دلیل حساسیت های نظامی اطلاعات چندانی از آن منتشر نمی شود ولی در فیلمی که در برنامه تلویزیونی سپاه پخش شد به نظر می رسد دارای تاسیسات موشکی و پدافندی و قایق های هجومی زیادی باشد و موقعیت آن در راس تنگه قابلیت عبور هر شناوری را با خطر مواه خواهد کرد و در عرض ۴۰ کیلومتری تنگه می تواند به راحتی با مین ریزی گسترده و موشکباران شدید سرنوشت نبرد را تغییر دهد. اسلکله این جزیره نیز در بخش شمالی جزیره قرار دارد و حاوی قایق های تندرو است. سیستم میثاق نیز در جای جای جزیره نصب است.

بندر عباس

شهرستان بندر عباس در شمال تنگه هرمز قرار دارد. وسعت آن ۲۷۳۱۶ کیلومتر مربع است. این شهرستان از سمت شمال به شهرستان حاجی آباد و از سمت شرق به شهرستان های میناب و رودان، از غرب به شهرستان های بندر خمیر و بندر لنگه، و از جنوب به خلیج فارس و جزیره قشم محدود می باشد. شهر بندر عباس مرکز شهرستان بندر عباس است. وسعت این شهر که در ساحل خلیج فارس واقع شده است حدود ۴۵ کیلومتر مربع و ارتفاع آن از سطح دریا ۱۰ متر می باشد. نزدیکترین شهر به بندر عباس شهر قشم (مرکز جزیره قشم) با حدود ۲۸ کیلومتر می باشد. فاصله بندر عباس تا تهران ۱۳۳۳ کیلومتر می باشد. جمعیت شهرستان بندر عباس طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۸۵، برابر با ۵۱۵۵۷۷ نفر بوده است.

پس از رخداد رنسانس و به ویژه انقلاب صنعتی که نتیجه تبعی آن رشد کشورهای اروپایی و گسترش استعمار و تجاوزگری در جهان بود؛ اقیانوس هند، خلیج فارس و بنادر و جزایر واقع در آن مورد هجوم غرب قرار گرفت. در سال هزار و پانصد و چهارده، پرتغالی ها دهکده ای کوچک در بندر عباس به نام سورو (جرون سابق) را برای پیاده شدن و بارگیری اجناس از خشکی خود انتخاب کردند و آنجا را به اشغال خود در آوردند. به دلیل خرچنگ زیادی که در ساحل این بندر وجود داشت، نام آن را «بندر کامارائو» یا «کامبارائو»، یعنی بندر خرچنگ گذاشتند. نام متداول بعدی؛ یعنی «گمبرون» یا «گامبرون» به احتمال زیاد از لغت پرتغالی «گامارائو» اقتباس شده است. در سال هزار و ششصد و بیست و دو میلادی شاه عباس صفوی توانست با کمک انگلیسی ها دست پرتغالی ها را از این بندر کوتاه کند. به افتخار این پیروزی «بندر گمبرون» به «بندر عباس» تغییر نام داد. (زاهد، ۱۳۴۸: ۶۲۴)

تا قبل از سال ۱۶۵۰ میلادی (۱۰۷۰ ه.ق) بندر عباس حصار نداشت؛ ولی از این زمان دور شهر را محصور کردند و بر امنیت آن افزوده شد. انگلیسی ها و هلندی ها در بندر عباس تجارتخانه، و در کنار دریا عمارت زیبایی بنا کردند. در این بندر لنگرگاه مناسبی وجود داشت؛ لذا اکثر کشتی های بزرگی که از هند برای ایران و

عثمانی و سایر نقاط کالا حمل می‌کردند، در این بندر لنگر می‌انداختند. هلندی‌ها در سال هزار و صد و ده هجری قمری (هزار و ششصد و نود و هشت میلادی) با کسب اجازه از دولت ایران، شهر تازه‌ای با بافت و معماری ویژه، در وسط شهر بندرعباس بنا نمودند. (عمارت کلاه‌فرهنگی در همین ایام بنا شده است.) بافت و شکل ظاهری شهر جدید تا سال ۱۱۳۵ هجری قمری دوام یافت. در نیمه نخست قرن هفدهم، نمایندگان کمپانی هند شرقی سعی کردند بندرعباس را به پایگاه اصلی خود در خلیج‌فارس تبدیل کنند؛ به همین لحاظ، مرکز کمپانی هند شرقی در بندرعباس مستقر گردید. ناوهای نظامی کمپانی هند شرقی نیز در آب‌های نزدیک بندرعباس پهلو گرفتند. این شرکت در سال هزار و هفتصد و پنجاه و نه به علت متشنج شدن اوضاع و بمباران تأسیسات تجاری انگلیسی‌ها در بندرعباس، مرکز تجارت خود را از این بندر به بندر بصره منتقل نمود. این امر بیش از پیش، شرایط انحطاط بندرعباس را فراهم کرد. بعد از ظهور نادرشاه، بندر بوشهر مقر ناوگان ایران شد و بندرعباس و توابع آن طبق قرارداد، به سلطان مسقط به اجاره واگذار شد. در پی شورش سال ۱۸۶۸ میلادی در مسقط، این امتیاز لغو شد و شهر بندرعباس و توابع آن دوباره به تصرف کامل دولت ایران درآمد. پس از پیروزی نهضت مشروطیت و تصویب قانون ایالات و ولایات، بندرعباس و توابع آن جزء محدوده ایالت فارس قرار گرفت و سپس در محدوده اختیارات حاکم کرمان درآمد. در تقسیمات فعلی کشوری شهر بندرعباس مرکز استان هرمزگان است. این شهر یکی از مهم‌ترین مراکز استراتژیکی و تجاری ایران در جوار خلیج فارس و دریای عمان است. بارانداز شهید رجایی، اسکله عظیمی است که بخش وسیعی از مبادله کالاهای تجاری بین ایران و دیگر کشورها از طریق آن صورت می‌گیرد. بندرعباس از طریق راه‌های دریایی، راه‌آهن، جاده‌های ترانزیتی درجه یک و از طریق هوا به کلیه مناطق داخلی و دیگر کشورهای جهان مرتبط است.

توانمندی‌های موجود بندرعباس

قابلیت های اقلیمی، موقعیت جغرافیایی:

- قرار گرفتن در کنار آب‌های کشتیرانی و برخورداری از امتیاز حمل و نقل دریایی
- شرایط ویژه آب و هوایی زمینه را برای محوریت بخش گردشگری داخلی و خارجی بسیار مناسب کرده است
- در نیمی از سال می‌توان گردشگری و به ویژه توریسم ساحلی را رونق بخشید.
- وجود یک رودخانه دائمی در بخش مرکزی بندرعباس
- آبادیهای مترکم و نسبتاً "بزرگ مقیاس و تراکم جمعیت روستایی بالا
- وجود جنگلهای حرا در غرب بندرعباس

قابلیت های کشاورزی و دامپروری:

- وجود دو دشت مهم کشاورزی ایسین و تازیان
- ظرفیت بالای مرغداری های صنعتی
- وجود کشتارگاه های صنعتی

قابلیت های زیر ساخت ها و زیر بناها:

- وجود تاسیسات متعدد اقامتی (هتل- هتل آپارتمان- مهمانسرا...) با کیفیت مناسب در شهر بندرعباس
- وجود مراکز آموزش عالی
- تاسیسات زیر بنائی حمل و نقل بندری
- دارا بودن نقش ویژه شبکه ارتباطی کشور
- وجود خط آهن بندرعباس بافق
- وجود فرودگاههای بین المللی بندرعباس

قابلیت های خدمات بازرگانی، صادرات، واردات و حمل و نقل:

- قابلیت توسعه فعالیت های اقتصادی- حمل و نقل و بازرگانی
- بندر شهید رجایی با ظرفیت تخلیه و بارگیری ۴۵ میلیون تن کالا در سال که بزرگترین بندر تجاری کشور محسوب می شود.
- دارا بودن تجهیزات اختصاصی تخلیه و بارگیری کانتینری در بندر شهید رجایی
- سهم غالب و بی رقیب بندرعباس در حمل و نقل کانتینری کشور ۹۰ درصد
- بندر شهید باهنر با ظرفیت تخلیه و بارگیری ۴ میلیون تن کالا در سال و نیز به عنوان بهترین بندر مسافری منطقه.

- وجود اسکله شهید حقانی جهت جابجائی مسافر به جزایر قشم و هرمز
- وجود مناطق ویژه اقتصادی
- قطب خدمات بازرگانی منطقه

قابلیت های گردشگری:

- جذابیت ویژه گردشگری ملی در فصلهای سرد سال و به خصوص در ایام نوروز
- قابلیت های ویژه صنعت و معدن
- استقرار صنایع بزرگ ملی شامل آلومینیوم سازی ، ذوب روی ، کشتی سازی و تولید سازه های
- دریایی در منطقه شهری بندرعباس و جزایر
- بهترین مرکز معدنی منطقه

قابلیتهای حوزه انرژی :

- وجود نیروگاههای بخاری بندرعباس و نیروگاه قلعه قاضی
- وجود پالایشگاه نفت بندرعباس که هشتمین پالایشگاه کشور می باشد.
- وجود پالایشگاه سرخون
- وجود خطوط انتقال نیرو (www.mpo-hr.gov.ir)

جدول شماره ۲: زمینه های سرمایه گذاری در بندرعباس

ردیف	نوع فعالیت	سرمایه گذاری (م-ر)	اشتغال نفر	سرانه اشتغال (م-ر)	تامین مواد اولیه	محل اجرا
۱	عمل آوری و بسته بندی آبزیان	45000	60	750	20% داخل استان مابقی از طریق صید صنعتی	بندرعباس- بندرلنگه-میناب- جاسک
۲	تولید اسانس از پوست لیمو	95000	190	5000	در استان موجود می باشد	بندرعباس-رودان- میناب
۳	قند مایع از خرما	30000	60	500	در استان موجود می باشد	بندرعباس-حاجی آباد-رودان-میناب
۴	بسته بندی خرما	5000	30	160	در استان موجود می باشد	بندرعباس-حاجی آباد-رودان-میناب
۵	الکل اتیلیک از خرما	10000	30	330	در استان موجود می باشد	بندرعباس-حاجی آباد-رودان-میناب
۶	انواع حلالهای آلی از گاز طبیعی	11000	150	730	در استان موجود می باشد	بندرعباس- گاو بندی
۷	دیوارهای پیش ساخته گچی	15000	50	300	در استان موجود می باشد	بندرعباس-بستک- بندرلنگه-گاو بندی
۸	آجر ماسه آهکی	5000	25	200	در استان موجود می باشد	میناب-بندرعباس- بستک
۹	تجهیزات پالایشگاهی	150000	300	500	در استان موجود نمی باشد	بندرلنگه- بندرعباس
۱۰	قطعات صنعتی ساخت انواع	8000	100	80	مواد اولیه بخشی از درون استان و بخشی	بندرلنگه- بندرعباس

	از خارج از استان قابل تامین است				شناورها	
بندر لنگه- بندر عباس	مواد خارج از استان قابل تامین است.	200	50	10000	ساخت سوله و سازه های فلزی	۱۱
بندر لنگه- بندر عباس- گاو بندی	مواد خارج از استان قابل تامین است.	200	150	30000	ساخت انواع شناور فلزی	۱۲
بندر لنگه- بندر عباس- گاو بندی	مواد خارج از کشور قابل تامین است.	170	50	8500	ساخت انواع شناور تفریحی و توریستی (فایبرگلاس)	۱۳
بندر عباس- میناب- رودان- حاجی آباد	در استان موجود می باشد	200	15	3000	بسته بندی مرکبات	۱۴
بندر عباس	مواد اولیه از داخل و خارج از استان قابل تامین است.	750	200	150000	تولید انواع فویل و ورق آلومینیوم	۱۵

جدول شماره ۳: اولویت های سرمایه گذاری در بندر عباس (<http://www.himo.ir>)

اولویت	گروه صنعت	اولویت سرمایه گذاری (نام محصول)
۱	صنایع شیمیایی	بازیافت زباله
		لنج فایبرگلاس
		قایق فایبرگلاس
		پارافین
		کک نفتی
		قیر
۲	صنایع غذایی	P.V.C پروفیل
		صنایع تبدیلی خرما
		صنایع تبدیلی مرکبات
		صنایع تبدیلی آبریان
		تصفیه و بسته بندی نمک
۳	صنایع فلزی، برقی و تجهیزات	نان صنعتی
		صنایع جانبی آلومینیوم

تجهیزات پالایشگاهی	ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل	۴
تجهیزات برقی کشتی		
ساخت انواع شناورهای دریایی		
تعمیر شناورهای دریایی		
اوراق کردن کشتی		
ماشینی نآلات حفاری و دریایی		
سازه های دریایی		
سازه های دریایی		
کارتن و مقوا از ضایعات کشاورزی	صنایع چوب و کاغذ	۵
تورماهیگیری	صنایع نساجی	۶
استخراج سنگ لاشه - سنگ گچ	صنایع و معادن	۷
فرآوری اکسید آهن (خاک سرخ)		

تراکم جمعیت در بندرعباس

اصطلاح تراکم جمعیت دلالت دارد بر تعداد مردمی که یک منطقه یا مساحت معینی را در اختیار دارند و به این منظور به کار می‌رود تا تعداد متوسط مردمی که یک واحد جغرافیایی را اشغال کرده‌اند، مشخص کنند. از این رو تراکم جمعیت، مهمترین و ساده‌ترین اطلاع درباره جمعیت و شیوه‌ای برای آگاهی از کل جمعیت سرشماری است. دانستن رقم کل جمعیت یک سرزمین، هر چند لازمست، ولی کافی نیست و باید رابطه‌ای میان این رقم و عواملی دیگر، مثل: مساحت منطقه‌ای که این جمعیت در آن زندگی می‌کنند، باشد؛ زیرا جمعیت در همان سرزمین نیز ممکن است، توزیع مکانی متعددی داشته باشد و انبوهی یا پراکندگی آن متفاوت باشد. به واقع میتوان ادعا نمود که میزان تراکم جمعیت در شهرها نسبتی مستقیم با ناهنجاری اجتماعی، استرس، جرایم، تورم، ترافیک و... دارد. به عبارتی از یکسو تراکم بیش از حد جمعیت میتواند عاملی جهت توزیع نابرابر سرمایه و ناهنجاری های مختلف اجتماعی گردد و از سوی دیگر تراکم کم جمعیت میتواند عاملی جهت محرومیت و توسعه نیافتگی آن منطقه شود. از این رو مدیریت و چیدمان صحیح جمعیت در شهرها از عوامل تاثیرگذار اجتماعی و توسعه صحیح می باشد. روش محاسبه آن چنین است:

$$\text{تراکم} = \frac{\text{شمار افراد}}{\text{مساحت}}$$

میزان تراکم جمعیت در هر کیلومتر مربع شهرستان بندرعباس در سال ۱۳۸۷ برابر ۱۹ نفر در هر کیلومتر مربع می باشد. این در حالی است که استاندارد تراکم جمعیت در کشور ایران حدود ۴۵ نفر در هر کیلومتر مربع می باشد. مقایسه تراکم جمعیت بندرعباس با استانی مانند تهران که تراکم آن ۷۱۳ نفر در هر کیلومتر مربع می باشد و یا استان گیلان که ۱۶۷ نفر در هر کیلومتر مربع می باشد، حیرت آور و نشان از عدم رعایت

آمایش سرزمین در کشورمان می باشد. از این رو در جهت اجرای صحیح آمایش میزان جمعیت ضروری به نظر میرسد که طرح تحول جمعیتی و یا طرح انتقال سازمانها و کارخانجات بزرگ و مقوله مهاجرت معکوس از شهرهای پرتراکم به شهرهای کم تراکم همچون بندرعباس بایستی در دستور کار قرار گیرد. براساس دیگر یافته های سرشماری ۱۳۸۵ تعداد واحدهای مسکونی بندرعباس ۱۰۷۹۱۲ واحد می باشد که از این رقم در استان معادل ۲۶۸۷۲۵ واحد مسکونی است که تعداد واحدهای مسکونی این شهرستان بالغ بر ۴۰٪ استان را شامل می شود. اندکی بیش از سهم شهرستانی آن نسبت به استان همچنین سهم متوسط جمعیتی همانگونه که قبلا نیز گفته شد ۷۳/۳۶٪ می باشد. بنابراین در این شهرستان در هر واحد مسکونی به طور متوسط ۷/۴ نفر ساکن هستند که اندکی بیش از بعد خانوار شهرستان (۳/۴ نفر) می باشد.

(www.mpo-hr.gov.ir)

جدول شماره ۴ : مقایسه اطلاعات جمعیتی شهرستان بندرعباس با سطح استان و کشور در سال ۱۳۸۷

عنوان	واحد	شهرستان	استان	کشور	سهم و رتبه از استان (درصد)	
					رتبه	سهم
جمعیت	نفر	515577	1403674	70495782	36/8	1
جمعیت شهری	نفر	383277	661325	48259964	58	1
جمعیت روستایی	نفر	131922	740605	22131101	17/8	1
نسبت شهرنشینی	درصد	74/3	47/1	68/4	-	1
نسبت روستانشینی	درصد	25/7	52/9	31/3	-	1
نرخ باسوادی	درصد	78/4	72/5	-	-	1
نرخ بیکاری	درصد	10/8	12/17	-	-	1
تراکم جمعیت در هر کیلومتر مربع	نفر	51	19	-	268	1
نسبت جمعیت تحت پوشش دایمی نهادهای حمایتی	درصد	-	-	-	-	1
نسبت جمعیتی تحت پوشش بیمه	درصد	-	-	-	-	-
نسبت دانشجو به جمعیت	درصد	3/3	2/03	-	-	1

جدول شماره ۵: مقایسه شاخصهای آموزش عالی شهرستان بندرعباس با سطح استان و کشور در سال ۱۳۸۷

عنوان	واحد	شهرستان	استان	کشور	از سهم استان(درصد)	از سهم کشور(درصد)
تعداد رشته های تحصیلی	رشته	5	5	-	100	-
تعداد دانشجو	نفر	27215	54742	3604746	49/7	0/75
تعداد کادر آموزشی (اساتید)	نفر	1272	1457	118407	87/3	1/07
تعداد موسسات آموزشی	واحد	8	51	-	15	-
نسبت دانشجو به جمعیت (صدهزار نفر)	نفر	5278	3800	5100	-	-

پیشنهاد جهت توسعه علمی و دانشگاهی که یکی از عوامل پایه ای در ارتقای سطح منطقه می باشد:

- افزایش دانشکده های فنی و مهندسی دریایی در بندرعباس، جزیره قشم و سرمایه گذاری بلند مدت جهت توسعه بخش مهندسی دریایی و ساخت بومی شناورهای نظامی، توریستی، ماهیگیری و کشتیهای سنگین.
- ارتقاء کمی و کیفی آموزش عالی به ویژه با هدف تامین نیروی انسانی مستقر و موردنیاز توسعه ی صنعتی بندرعباس
- در سطح بین المللی به ویژه در رشته های مرتبط با موانع توسعه منطقه ای
- تلاش برای ارتقاء عملکرد مراکز تحقیقاتی و آموزش عالی موجود در شهر بندرعباس از طریق جذب
- اساتید مجرب و مقیم ، توسعه و تجهیز آزمایشگاهها و برگزاری همایش های بین المللی
- تسریع در احداث دانشکده علوم و فنون دریایی
- تشريك مساعی با موسسات ملی و بین المللی آموزش عالی مستقر در کیش ، قشم و امارات متحده عربی به منظور ایجاد دانشگاه بین المللی هرمزگان

بندر شهید رجایی

بندر شهید رجایی و بندر شهید باهنر به دلیل موقعیت مناسب جغرافیایی، به عنوان نقطه اتکای بندر عباس در جهت جا به جایی کالا و سرمایه در اشکال مختلف، نتایج اقتصادی بسزایی برای استان هرمزگان به همراه داشته و بندر عباس را به منطقه ویژه اقتصادی معادن، فلزات، کشتی سازی و صادرات و واردات کالا تبدیل کرده است. منطقه ویژه اقتصادی بندر شهید رجایی طبق تصویب نامه شماره ۷۷۱۹۳/ت/۱۹۲۶۰ ک مورخه ۱۳۷۶/۱۲/۹ هیات وزیران تاسیس شد. این مجتمع بندری دارای ۲۵ کیلومتر مربع مساحت و ۷/۵ کیلومتر مربع اراضی پشتیبانی برای طرح های توسعه و استفاده بخش خصوصی است. بندر شهید رجایی در حال حاضر با ۸۰ بندر معروف در اقصی نقاط جهان مبادله کالا و ارتباط دریایی دارد. مجتمع بندری شهید رجایی در بیست کیلومتری غرب شهرستان بندر عباس قرار گرفته است. فاصله بندر شهید رجایی تا تهران ۱۵۶۳ کیلومتر و تا فرودگاه بندر عباس ۴۰ کیلومتر است. موقعیت ممتاز جغرافیایی، دسترسی به آب های آزاد جهان از طریق خلیج فارس، اتصال به شبکه بین المللی راه آهن و جاده تاریخی ابریشم، بهره برداری از تجهیزات و امکانات مدرن، نزدیکی به مناطق آزاد قشم و کیش و بنادر حوزه خلیج فارس، این مجتمع بندری را به پایگاهی راهبردی و منحصر به فرد تبدیل نموده است. خطوط گسترده راه آهن در هر نقطه این بندر امکان ارتباط با شبکه بین المللی را برقرار نموده و بدین ترتیب این بندر درست در روزه تجارت جهانی قرار گرفته است که امکان تخلیه و بارگیری مستقیم محصولات به قطار را فراهم کرده است. در این مجتمع نیروهای ایمنی و آتش نشانی با تجهیزات لازم در خشکی و دریا آماده مقابله با حوادث احتمالی هستند. در حال حاضر مهم ترین نیاز بندر شهید رجایی فراهم شدن امکانات و زیرساخت های لازم جهت تبدیل بندر شهید رجایی به بندر هاب در منطقه خلیج فارس می باشد. با فعال شدن کلیه ظرفیت ها و تلاش بخش دولتی و خصوصی، این بندر می تواند به کانون بنادر منطقه تبدیل و در سطوح بالاتری مطرح شود؛ از این رو یکی از مهم ترین مصوباتی که تاثیر زیادی در افزایش روند ترانزیت کالا و گردش سرمایه در کشور دارد، تبدیل بندر شهید رجایی به بندر هاب منطقه می باشد. شاید یکی از علل تبدیل شدن بندر شهید رجایی به یک بندر هاب در منطقه خلیج فارس تا به امروز معضلات ترافیکی آن باشد. چالش های ترافیکی در این بندر موجب شده تا قیمت ارائه خدمات نیز در آن افزایش یابد که این مساله امکان رقابت این بندر با سایر بنادر منطقه را به شدت کاهش داده است. در راستای حل معضلات ترافیکی با اتخاذ سیاست های علمی و مهندسی، بندر شهید رجایی میتواند در آینده ای نزدیک به بندر هاب با ظرفیت تخلیه و بارگیری حدود ۷۶ میلیون تن کالا در افق ۱۴۰۰ در منطقه خلیج فارس تبدیل گردد.

مزیت های بندر شهید رجایی:

- ارتباط مستقیم با کشورهای آسیای میانه، خاورمیانه، روسیه و شمال اروپا از طریق راه آهن و جاده .
- امکان استفاده از مزایای راه آهن اختصاصی و تجهیزات و امکانات مدرن تخلیه و بارگیری .
- ایجاد ظرفیت پذیرش بیش از یک میلیون و هفتصد هزار TEU در سال .
- تامین شرایط لازم برای پهلوگیری شناورهای با ظرفیت ۱۴۵۰۰۰ تن .
- تامین شرایط لازم برای پذیرش کشتی های کانتینری نسل هفتم با ظرفیت ۱۲۰۰۰ تن .
- احداث بندر ترانزیت و صادرات نفتی در ضلع شرقی مجتمع بندری .
- ایجاد پایانه ترانزیت و سوخت رسانی خلیج فارس در بندر با سرمایه گذاری بخش خصوصی .

برخی طرحهای توسعه بندر شهید رجایی:

- احیای اراضی و محوطه سازی کانتینری به میزان ۶۷ هکتار .
- احداث ۲۰۲۰ متر اسکله در حوضچه های دوم و سوم با عمق ۱۶ متر .
- لایروبی حوضچه های دوم و سوم و احیای ساحل به میزان ۷ میلیون متر مکعب .
- احداث محوطه دپو و استقرار کانتینر و خرید ۱۸ دستگاه جرثقیل بزرگ کانتینری .
- ایجاد پایانه ترانزیت و سوخت رسانی خلیج فارس در بندر با سرمایه گذاری بخش خصوصی .

(<http://sez.pmo.ir>)

بندر شهید باهنر

بندر شهید باهنر یکی از بنادر زیر مجموعه سازمان بنادر و کشتیرانی و اولین بندر صادراتی کشور می باشد و روزانه پذیرای جمع کثیری از مراجعین، جهت انجام امور مربوط به پهلودهی، خروج کشتی، ترخیص کالا ها و انجام سایر موارد و همچنین مسافریین محترمی است که قصد عزیمت به جزایر داخلی و یا کشورهای حوزه خلیج فارس را دارند. این بندر از بنادر قدیمی استان هرمزگان و جزء ۸ بندر فعال ایران به شمار می رود و در سال ۱۳۳۹ احداث شده و در سال ۱۳۴۱ به بهره برداری رسیده است . بندر شهید باهنر دارای چهار بندر تابعه می باشد که بندر تیاب، بندر جاسک، بندر شهید حقانی و بندر سیریک را شامل میشود. این بندر از فعال ترین و بزرگترین بندر تجاری کشور بعد از خرمشهر در دهه ۵۰ و ۶۰ بوده و فعالیت سالیانه آن به ۸ میلیون تن می رسیده. بندر شهید باهنر در جنوب ایران و در شمال خلیج فارس و در مختصات ۵۶ درجه و ۱۲ دقیقه طول شرقی و ۲۷ درجه و ۹ دقیقه عرض شمالی قرار گرفته است. موقعیت ممتاز جغرافیایی در دسترسی به آب های آزاد جهان از طریق خلیج فارس، اتصال به شبکه بین المللی راه آهن و شبکه راه های بین المللی، نزدیکی به مناطق آزاد قشم و کیش و بنادر تجاری خلیج فارس این بندر را به پایگاهی استراتژیک و منحصر به فرد پس از مجتمع بندری شهید رجایی در منطقه تبدیل نموده است. از لحاظ موقعیت دریایی، این بندر در پناه جزیره قشم قرار گرفته و از تأثیر امواج بلند دریای عمان و خلیج فارس مصون می باشد. بندر

شهید باهنر سومین بندر صادراتی کشور است که در امور صادرات کالای غیر نفتی و حمل و نقل کالا و حمل و نقل مسافربری جایگاه ویژه ای دارد. ویژگی خاص این بندر، برخورداری از آبخور ۹/۸ متر در زمان جزر کامل است که پس از بنادر امام و شهید رجایی بالاترین آبخور را در بین بنادر کشور دارا است. این بندر در گذشته نه چندان دور تنها بندر اصلی بندر عباس بوده و به لحاظ این که در محدوده شهر بندر عباس قرار دارد، همه روزه پذیرای تعداد زیادی گردشگر و مسافر بوده و حجم قابل توجهی از تجارت بندر عباس وابسته به فعالیت این بندر می باشد و نقش بسزایی در رونق اقتصادی منطقه دارد. (<http://bahonarport.pmo.ir>)

مجتمع بندر شهید باهنر همچنین دارای ۲ باب ترمینال مدرن مسافری (بین المللی و داخلی) با زیر بنای ۴۴۰۰ متر مربع و امکانات تاسیساتی مناسب است که در سطح منطقه کم نظیر و از اهمیت بالایی برخوردار بوده و مجهز به کلیه امکانات لازم از جمله استقرار گذر نامه - گمرک - قرنطینه - نهاد ریاست جمهوری - بانک - تلفن عمومی - سرویس های حمل و نقل شهری - سیستم تهویه مطبوع - آب سرد کن - نمازخانه، سرویس بهداشتی و سایر امکانات می باشد. در زمینه صادرات این بندر بزرگترین بندر صادراتی میوه و تره بار کشور می باشد که در بیشتر ایام سال خصوصا فصل تابستان تعداد متنابهی از محصولات باغی کشور از این بندر به کشور های حوزه خلیج فارس (عمدتا دبی) صادر می گردد و نیز به مقدار متنابهی کالاهای خشکبار و مصنوعات صنعتی توسط شناورهای چوبی به کشورهای حاشیه خلیج فارس صادر می شود. از دیگر موارد صادراتی که توسط کشتی های اقیانوس پیما به کشورهای مختلف صادر می گردد گوگرد - قیر و مواد معدنی می باشد. در خصوص واردات، قطعات صنعتی را می توان نام برد که توسط ارگان های دولتی و غیر دولتی جهت انجام پروژه های ملی وارد و ترخیص می شوند. افزایش درآمدهای نفتی در خلال چند دهه گذشته باعث وابستگی هرچه بیشتر مناطق مختلف به درآمدهای نفتی شده است. به همین دلیل متاسفانه ضرورتی برای جستجوی منابع جانشین احساس نشده و در نتیجه عدم امکان رقابت منابع و قابلیت های منطقه ای با نفت، بسیاری از مناطق را به انزوا کشانده و فضایی کاملا قطبی را در کشور به لحاظ جمعیت و فعالیت حاکم نموده و وابستگی این مناطق را بیش از پیش به درآمدهای حاصل از نفت باعث شده است.

بندر تیاب

بندر تیاب یکی از بنادر کوچک تجاری استان هرمزگان میباشد که در شهرستان میناب و در فاصله ۲۰ کیلومتری بندر عباس قرار دارد. دهستان تیاب یکی از دهستانهای شش گانه بخش مرکزی شهرستان میناب میباشد، از لحاظ جمعیت از دهستانهای پر جمعیت در سطح استان هرمزگان قلمداد می گردد. مساحت دهستان تیاب ۲۵۴ کیلومتر مربع می باشد که حدود ۱۰٪ مساحت بخش مرکزی شهرستان میناب را تشکیل می دهد. فاصله روستا تا شهر میناب در حدود ۲۰ کیلومتر است. این روستا در نزدیکی ساحل دریا و در کنار خور است و در آن فعالیتهای ماهیگیری و وابسته به دریا صورت می گیرد.

بندر مسافری شهید حقانی

بندر مسافری شهید حقانی با مدیریت اداره بنادر و دریانوردی در مرکز شهر بندرعباس واقع گردیده است و با توجه به ساختار قدیمی این بندر و عدم امکانات مناسب جهت مسافری اداره بنادر و دریانوردی از سال ۱۳۸۷ اقدام به ساماندهی و توسعه این بندر مسافری را نموده است. بندر شهید حقانی از قدیمیترین اسکله های شهر بندرعباس بوده و در موقعیت جغرافیایی ۲۷ درجه و ۱۰ دقیقه شمالی و ۵۶ درجه ۱۶ دقیقه شرقی واقع گردیده است.

ظرفیتهای گردشگری بندرعباس

امروزه صنعت توریسم و گردشگری به عنوان بزرگترین و متنوع ترین صنعت در دنیا به حساب می آید. بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال، رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیربنایی خود می دانند، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، یعنی در آنجا که شکل های دیگر اقتصادی مثل تولید یا استخراج از نظر اقتصادی به صرفه نیست یا نقش چندان مهمی در صحنه تجارت و بازرگانی ندارند، به توسعه صنعت گردشگری توجه زیادی می شود. بر اساس آمار سازمان جهانی توریسم درآمد حاصل از درآمد گردشگری بین المللی پس از صنعت نفت و خودرو بالاترین میزان و سهم ارزش صادرات جهان را به خود اختصاص داده است. اگر بخواهیم صنعت توریسم برای منطقه منبع درآمد خوبی باشد، باید ارگانهای مختلف حمایت لازم را جهت توسعه صنعت توریسم به عمل آورند و برای امنیت گردشگران و تبلیغات صحیح اهمیت زیادی قائل شوند. در کشور ما متأسفانه صنعت توریسم آن چنان که باید و شایسته آن است گسترش و توسعه نیافته است. با وجود اینکه در تمامی برنامه های توسعه سالیانه اخیر، به رهایی از اقتصاد تک محصولی متکی بر صادرات نفت تأکید شده، ولی در مقام عمل موفقیتی در این زمینه بدست نیافته است. رشد و توسعه صنعت توریسم در ایران به عنوان یکی از راهکارهای رهایی از اقتصاد تک محصولی و متنوع سازی منابع درآمد کشور، باید بیش از پیش مورد توجه برنامه ریزان و سیاست گذاران کشور قرار گیرد. البته واقعیت آن است که با نگاه سطحی و ظاهری به صنعت گردشگری در ایران که برخلاف بسیاری از کشورها هنوز وزارتخانه ای را هم ندارد، هیچ تحولی در این حوزه و اقتصاد گردشگری رخ نخواهد داد. دو کشور مسلمان مالزی و ترکیه نمونه ای از چنین کشورهایی هستند که با معیارهای امنیتی و اقتصادی خود توریسم را رونق و یکی از ارکانهای اقتصاد خود نموده اند.

جمهوری اسلامی ایران به تصدیق سازمان یونسکو، از نظر وجود آثار تاریخی و فرهنگی در میان هشت کشور نخست جهان جای دارد و از منظر جاذبه های اکوتوریسمی و تنوع اقلیمی جزو پنج کشور برتر دنیاست. وجود هم زمان طبیعت چهار فصل ایران، دریا، کویر، چشمه های آب گرم، حیات متنوع و انحصاری، جاذبه های گردشگری مذهبی و تمدن هفت هزار ساله این قابلیت را به ایران بخشیده است که در ردیف های نخست گردشگری جهان حرف نخست را بزند. صنعت گردشگری در ایران بر مبنای سند چشم

انداز ۲۰ ساله در بخش توریسم و در افق ۱۴۰۴ می بایست با رشد ۵.۱ درصدی در تعداد گردشگران ورودی، حداقل ۲۰ میلیون گردشگر از بازار جهانی را سالیانه به خود جذب نماید که این امر مستلزم سرمایه گذاری بالغ بر ۳۰ میلیارد تومان در این صنعت با سهم حدوداً ۱۶ درصدی بخش دولتی و مابقی از بخش خصوصی می باشد. بی تردید ایران مجموعه ای از فرصت های گردشگری است، این موضوع نه تنها فقط در آثار تاریخی و جاذبه های طبیعی بلکه حتی در هنجارهای فرهنگی و قومی و ارزش های دینی آن نیز نهفته است؛ فرصت ها و امکاناتی که اگر آنها را در کنار آداب مهمان نوازی، پذیرایی گرم و صمیمانه ایران بویژه ایلات و عشایر از گردشگران خارجی قرار دهیم، باید اذعان نمود ایران دارای بهترین گنجینه و از ذخایر گردشگری جهان است. در نتیجه باید از این فرصت ها و امکانات مناسب گردشگری در کشورمان با برنامه ریزی درست و درازمدت و رفع موانع موجود، همراه با به روز شدن فناوری در این زمینه، استفاده بهینه کرد تا صنعت گردشگری توسعه و جایگاه ایران در رتبه بندی سازمان جهانی گردشگری ارتقا یابد. ایران امروز به دلیل تکیه اقتصاد ملی کشور به درآمدهای نفتی و احساس استغنا از سایر درآمدها، نبود نگرش علمی به توسعه تجارت، تلاش برخی کشورهای استعماری غرب در مخدوش کردن چهره واقعی ایران، بی توجهی به نقش چهره های شاخص بین المللی و افراد مشهور در جلب توجه افکار جهانی به کشورمان، عدم توجه به آرایش شهری، پاکیزگی معابر و ساختمان ها، نقش ضعیف رسانه های درون مرزی و برون مرزی جمهوری اسلامی ایران در جلب توریست، فقدان امکانات کافی رفاهی توریست ها، رعایت نکردن نظم اجتماعی و قوانین و مقررات تا رسیدن به این چشم انداز راهی طولانی را در پیش دارد که نیازمند همت همه سازمانهای مرتبط کشور می باشد.

استان هرمزگان و بندرعباس با توجه به همجواری با خلیج فارس، آثار تاریخی، طبیعی، قومیتی و همچنین در اختیار داشتن جزایر متعدد، از ظرفیتهای بالایی در صنعتی گردشگری ایران برخوردار است. سواحل زیبای خلیج فارس، جزایر متعدد نزدیک به منطقه، آرامگاه پیشین در کوی نخل ناخدا، امام زاده سید کامل، امام زاده سید مظفر، امام زاده شاه محمد تقی، زیارتگاه خواجه خضر، عمارت کلاه فرنگی، مسجد منبر کهنه، مسجد ناصری، مسجد صحرا باغی، مسجد جامع، مسجد گله داری و معبد هندوها، کوه گنو، چشمه آبگرم گنو، چشمه آبگرم خورگو، چشمه آبگرم سرخاء، چشمه آبگرم کشکونی، چشمه آبگرم نیان، چشمه آبگرم چستانه، کوه ذرتو، تپه چاه لرد، قادهار، جنگل کوه شب، سیخوران، بنوزاکین، چشمه آبگرم باری، غار سرخاء، آبشار سرخاء، غار چلو، شهر فین تنها بخشی از جاذبه های قابل سرمایه گذاری برای گردشگری و رونق سرمایه گذاری توریسم در این منطقه بشمار می رود که به این موارد ظرفیتهای بالقوه منطقه در ساخت پارکهای آبی، پارکهای دریایی، باغهای دریایی و همچنین اختصاص دادن یکی از جزایر (قشم، لارک، هرمز، هنگام) با رعایت مسائل امنیتی و نظامی ژئواستراتژیک تنگه هرمز به صنعت توریسم از مهم ترین برنامه های توسعه و رونق این منطقه بشمار میرود.

نتیجه گیری

در گوشه ای از این جهان پرتلاطم، در حالی که برخی کشورهای سودجوی صنعتی چشم طمع به منابع دیگر کشورها دوخته و با اتخاذ سیاست های غیر انسانی منافع کشورهای ضعیف را به چپاول میبرند، جامعه ای تمدن ساز در جهان که برخاسته از بطن تاریخی کهن می باشد، به نام ایران خواسته ها و آرمان های خود را به پشتوانه منطقی مستحکم که منظم به عقل و خردی جمعی بوده، تبدیل به هدف کرده و آن را در قالب آینده ای روشن به تصویر کشیده است. تصمیم این ملت ساختن کشور و تمدنی بومی به نام ایران و با محتوایی اسلامی می باشد. در این تصویر که سندی فرابخشی است برای کلیه آحاد جامعه آمده است که ایران آینده، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی، توسعه یافته، توانا در تولید علم و فناوری و به دور از فقر، جایگاه اول اقتصادی در سطح منطقه جنوب غرب آسیا و بهره مند از محیط زیست مطلوب است. در همین راستا و در جهت رسیدن به اهداف چهارم و پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران که در آن اهتمام ویژه ای به مسئله آمایش سرزمین و توسعه مناطق جنوب و بنادر کشورمان شده است طرح آمایش سرزمین بندرعباس به عنوان کریدور بزرگ شمال به جنوب کشورمان از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. بدون شک صرف ترسیم یک هدف یا تصویر هر چند که واقعی باشد، موجب تحقق آن هدف نخواهد شد و همت سازمانهای مختلف سازندگی همچون وزارت مسکن، جهادکشاورزی، وزارت رفاه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وزارت بهداشت و درمان، وزارت صنایع و معادن، بسیج سازندگی، وزارت راه و ترابری و تعامل تنگاتنگ میان این سازمانها و جوامع دانشگاهی از ضروریتهای اصلی اجرای موفق سند چشم انداز ایران توسعه یافته می باشد. هرچند بررسی تحولات آمایش سرزمین در سالهای گذشته مبین تکوین و تکامل جایگاه این مهم در نظام برنامه ریزی کشور است و در حقیقت می توان چنین نتیجه گیری کرد که مقوله آمایش سرزمین به رغم فراز و نشیب های فراوان از پشتوانه های قانونی بسیار مستحکمی در نظام برنامه ریزی کشور برخوردار است اما متأسفانه برنامه های آمایش سرزمین هیچگاه به مرحله اجرا گذاشته نشده اند. در مجموع میتوان از این تحقیق چنین نتیجه گرفت که علل اصلی (عوامل ارادی) نقاط ضعف و نارسایی های موجود در سازمان فضایی موجود کشور به رغم تلاش های بسیار گسترده در زمینه تدوین برنامه های آمایش سرزمین به دلایلی همچون فقدان تفکر نظام مند و نهادینه برای مدیریت سرزمین در سطوح مدیریتی و برنامه ریزی کشور و فقدان طرح و برنامه مصوب برای سازماندهی فضایی سرزمین و همچنین نبود نهاد قانونی مشخص و مسئول برای مدیریت سرزمین و پی گیری و نظارت بر اجرای طرح های آمایشی هنوز موفق نبوده است. اما بی شک رسیدن به خواسته دور از دسترس نیست و تنها نیازمند اراده ای قوی و مدیریتی شایسته می باشد تا دگرگونی های بنیادینی را با طرح آمایش در سطح کشور و به خصوص در نقاط ویژه اقتصادی همچون سواحل جنوب کشور و بنداری همچون بندر شهید رجایی، بندر شهید باهنر، بندر جاسک، بندر چابهار و... شاهد باشیم.

منابع:

- ۱- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (۱۳۸۳)، ضوابط ملی آمایش سرزمین
- ۲- مطالعات آمایش استان هرمزگان / <http://research.mpo-hr.gov.ir>
- ۳- وزارت امور اقتصاد و دارایی استان هرمزگان / تنگناهای اقتصادی استان هرمزگان
<http://ho.mefa.ir>
- ۴- مرکز آمار ایران <http://www.amar.org.ir>
- ۵- زاهد، جلیل (۱۳۴۸)، ایران زمین، استان هرمزگان
- ۶- معاونت برنامه ریزی استان هرمزگان/شاخص های توسعه بندرعباس www.mpo-hr.gov.ir
- ۷- سازمان صنایع و معادن استان هرمزگان/اولویت های سرمایه گذاری <http://www.himo.ir>
- ۸- معاونت برنامه ریزی استان هرمزگان/شاخص های توسعه بندرعباس www.mpo-hr.gov.ir
- ۹- سازمان بنادر و دریانوردی [/http://sez.pmo.ir](http://sez.pmo.ir)
- ۱۰- پورتال بندر شهید باهنر <http://bahonarport.pmo.ir>